

«FOYKON» AJ
Aksiyadorlarining
umumiy
yig'ilishi bilan tasdiqlangan
«11» 06. 2022y.

«FOYKON» AJ 2022 yil uchun BIZNES REJASI

Toshkent 2022y.

«FOYKON» AJ biznes-rejasi

Preambula

“FOYKON” AJning mazkur biznes-rejasi investitsiyalar maqsadlari, investitsiya siyosati yo‘nalishlarini tavsiflaydi hamda “FOYKON” AJning 2022 yilga mo‘ljallangan moliyaviy ko‘rsatkichlarini belgilaydi.

2022 ga mo‘ljallangan rivojlanish istiqbollari bo‘yicha asosiy strategiya:

1. Moliya-xo‘jalik faoliyati va ulushi “FOYKON” AK portfeliga kiruvchi korxonalar holatini doimiy monitoring qilib borish. Shu maqsadda ushbu korxonalarni saylangan boshqaruv organlari orqali strategik boshqarishda faol ishtirok etish, korxonalarni qayta qurish jarayonlarini boshlash. Ushbu chora-tadbirlarning maqsadi aksiyalarning rentabelligini va korxonalarining moliyaviy barqarorligini oshirishdan iborat.

2. Kelgusi davrlarda daromad olishga yo‘naltirilgan aksiyalarning daromad paketlarining optimal balansiga erishish uchun korxonalarining mavjud aksiyalari portfeli bilan ishlash.

3. Jamiyatga hisoblangan dividendlarni o‘z vaqtida o‘tkazish bo‘yicha qarzidor korxonalar bilan ishlashni kuchaytirish.

4. Hozirda “FOYKON” AK 29 ta jamiyat aksiyalari va aksiyalarini boshqaradi. Ushbu korxonalarining aksiyalarini sifatli boshqarish uchun quyidagilar zarur:

- rentabellik va boshqaruv nuqtai nazaridan manfaatdor bo‘lmagan aksiyalarni sotish;
- “FOYKON” AJning AJda vakillik qilish xarajatlarini kamaytirish maqsadida “FOYKON” AJning portfel aksiyalarini diversifikatsiya qilish;
- aksiyadorlik jamiyatidagi vakillik bilan bog‘liq xarajatlarni kamaytirish, shuningdek, ushbu korxonada nazoratni amalga oshirish maqsadida investitsiya portfelidagi aksiyalar paketlarini birlashtirishni davom ettirish;
- korxonalar aksiyalarini sotish va sotib olish bo‘yicha qimmatli qog‘ozlar bozorining doimiy monitoringini olib borish;

2. “FOYKON” AJning jamiyat aktivlarini boshqarishdagi asosiy va asosiy faoliyati aksiyalar rentabelligini oshirish va shunga mos ravishda aksiyadorlar farovonligini oshirishdan iborat.

1. Investitsiyalarning maqsadlari va ob'ektlari:

Investitsiya maqsadi:

- investitsiyalarning mumkin bo‘lgan eng yuqori daromadlilikini ta‘minlash;
- aktivlarning ko‘payishini ta‘minlash;
- daromadlar va yo‘qotishlarni kamaytirish xavfini kamaytirish.

Erkin bozorda asosan past rentabelli va likvid bo‘lmagan korxonalarining arzon narxlardagi ulushlari va investitsiya majburiyatlari bilan tashkillashtirilgan savdo yo‘li bilan sotiladigan va korxonaning obro‘sinini saqlab qolgan yirik korxonalarining ulushlari mavjud bo‘lib, ular o‘z navbatida katta moliyaviy investitsiyalarni talab qiladi. uzoq to‘lov muddati. Mavjud portfelga qo‘shimcha ravishda, bizning investitsion ob'ektlarimiz:

- daromad keltiruvchi korxonalarining bozor bahosidagi ulushlari;
- egri chiziqdan oldingi spekulativ bitimlar;
- hisobvaraqda bo‘sh mablag‘lar mavjud bo‘lsa, qayta moliyalash stavkasidan past bo‘lmagan o‘zaro manfaatli shartlarda moliyaviy ssudalar berish;
- keyinchalik boshqaruv va rentabellikni oshirish uchun past rentabelli korxonalarining ulushlarini nazorat qilish;
- daromadi kafolatlangan depozitlar;

Ma‘lumki, iqtisodiyotni isloh qilishning eng muhim yo‘nalishlaridan biri bu mamlakat iqtisodiyotini tizimli va tarkibiy yangilashdir. Asosiy yo‘nalish – makroiqtisodiy muvozanatni ta‘minlash, respublika iqtisodiy o‘sishning lokomotiviga aylanishi kerak bo‘lgan soha va tarmoqlarni jadal rivojlantirish. Shunday qilib, strategik ahamiyatga ega bo‘lgan korxonalar

uchun foydaning asosiy qismi qayta investitsiyalar - uskunalarni yangilash, kapital qo'yilmalar va boshqa uzoq muddatli investitsiyalar uchun yo'naltiriladi.

2. Moliyaviy vaziyatni tahlil qilish:

“FOYKON” AJning ustav kapitali bugungi kunda 1 721 477 000 so'mni tashkil etadi. Jamiyatning uzoq muddatli aktivlari jami 3 844 476 722,56 so'mlik investitsiya portfelidan iborat.

Mamlakat iqtisodiyotining eng muhim tarmoqlari va tarmoqlarining yangilanishi va jadal rivojlanishi munosabati bilan kelgusi yillarda dividendlar daromadi o'tgan yillarga nisbatan ancha yuqori bo'ladi. Bu korxonalar tomonidan asbob-uskunalar sotib olish va ta'mirlash, kapital qo'yilmalar va boshqa uzoq muddatli investitsiyalar uchun olingan foydaning katta qismini qayta investitsiyalash bilan bog'liq. Shu bilan birga, korxonalar kapital qo'yilmalar yoki qayta investitsiyalar ularning aksiyalarining bozor qiymatining oshishi bilan bog'liqligini hisobga olish kerak. Bular. ushbu korxonalar aksiyalarining real qiymati oshib bormoqda va bu aksiyalar paketi sotilsa “FOYKON” AJ katta foyda oladi.

Другими доходами АО «FOYKON» являются предоставление процентных финансовых займов.

“FOYKON” AJning asosiy portfeli aksiyalarga boshqaruv va daromad olish vositasi sifatida jiddiy ahamiyat berilmagan bir paytda shakllangan. Shuning uchun aksiyalar qimmatga sotib olingan va bozor tomonidan kam baholangan. Bugungi kunda ko'proq odamlar aksiyalarning haqiqiy qiymatini tushuna boshladilar va shunga mos ravishda ularning narxi oshdi. Sotib olish va sotishdan olingan daromadlar, oldingisidan farqli o'laroq, yuqori darajadagi tavakkalchilik bilan tavsiflanadi, ammo bu bitimlar bo'yicha daromad kompaniyaning aktivlarini bir necha baravar oshirishi mumkin.

Yuqoridagilarga asoslanib, quyidagi daromadlar kutilmoqda:

Investitsion portfeldan dividendlar olish – 1,2 mlrd.so'm.

Foizli kreditlar bo'yicha daromadlar – 400 million.so'm

Aksiyalarni sotishdan olingan daromad - 1 mlrd so'm.

Boshqa daromadlar - 50 million so'm

Shunday qilib, 2022 yil oxirida daromadning umumiy darajasi 2650 million so'mni tashkil qiladi.

FOYKON AKning xarajatlar qismi aktivlarni boshqarish, yuridik va auditorlik xizmatlari va boshqa xarajatlardan iborat. Xarajatlarning asosiy qismini aktivlarni boshqarish, kompaniya ofisini saqlash va soliqqa tortish xarajatlari tashkil etadi. Shuni ham ta'kidlash joizki, eng kam ish haqining har yili oshib borishi munosabati bilan jamiyatning umumiy xarajatlari ham shunga mos ravishda oshadi.

2022 yil davomida xarajatlarning choraklik darajasi barcha soliqlar va byudjetga to'lanadigan majburiy to'lovlarni hisobga olgan holda 165 million so'm miqdorida rejalashtirilgan. Yil yakuniga ko'ra kompaniya xarajatlarning umumiy hajmi 660 million so'mni tashkil etadi.

“FOYKON” AJning bashorat qilingan sof foydasi 1990 million so'mni tashkil etadi.

3. Investitsiya siyosatining yo'nalishlari

“FOYKON” AJ agressiv investitsiya siyosatini, ya'ni ham yuqori rentabellikga, ham barqaror daromad olishga qaratilgan investitsiya siyosatini davom ettiradi. Ushbu siyosatga muvofiq, kompaniyaning aksiyalari portfeli to'rt qismga bo'linadi:

- FOYKON AJ ega bo'lgan korxonalarining aksiyalarini o'z ichiga oladigan strategik portfel: aksiyalar paketi (kamida 5%) va emitentning Kuzatuv kengashidagi "FOYKON" AJ vakillari; dividendlar va qayta sotishdan katta miqdorda daromad. Ushbu portfel “FOYKON” AJning korxonani boshqarishda bevosita ishtirok etishini

nazarda tutadi, bu esa investitsiyalarning ishonchliligi va moliyaviy natijalarning bashorat qilinishini ta'minlaydi. Daromadlilikning mumkin bo'lgan pasayishi kutilgan natijalarning barqarorligi va barqarorligi bilan qoplanadi. Strategik portfelning kutilayotgan ulushi aktivlarning 10% gacha o'zgarishi mumkin; Korxonalarni tanlash individualdir.

- investitsiyalar hajmi bo'yicha Markaziy bankning qayta moliyalash stavkasidan kam bo'lmagan kutilayotgan dividendlar darajasiga ega bo'lgan va 1 million so'mdan ortiq miqdorda daromad keltiruvchi korxonalarning aktsiyalarini o'z ichiga oladigan dividendlar portfeli. Ushbu portfelning o'ziga xos xususiyati investitsiya xavfining o'rtacha darajasidir. Agar rentabellik va umumiy bozor sharoitlari pasaysa, yo'qotishlar mumkin. Dividendlar portfelining kutilayotgan ulushi 60% oralig'ida o'zgarishi mumkin;
- keyinchalik qayta sotish maqsadida shakllantirilgan spekulyativ portfel. Ushbu portfelning o'ziga xos xususiyati shundaki, kompaniya kompaniyani boshqarishda ishtirok etish huquqini faqat rasmiy ravishda amalga oshiradi va ushbu aktsiyalarning bozor sharoitlarini o'zgartirish jarayonlariga e'tibor qaratadi. Ushbu portfeldagi operatsiyalardan olinadigan daromadlar yuqori darajada xavfli va rentabellik nuqtai nazaridan yuqori darajada farqlanadi, lekin Markaziy bankning investitsiyalar miqdorining qayta moliyalash stavkasidan past bo'lmashligi kerak. Bu portfeldagi har qanday majburiyatlarni o'z ichiga oladi, agar qayta sotishdan olingan daromad keyingi besh yil uchun potentsial egalik daromadidan ko'proq depozitar daromad keltirsa. Spekulyativ portfelning kutilayotgan ulushi 10% oralig'ida o'zgarishi mumkin;
- depozit portfeli "FOYKON" AJ mablag'larini depozit bank hisobvaraqlariga kiritishni nazarda tutadi. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiq foizli kreditlar berish ko'zda tutilgan. Bunday holda, ikkita maqsad ko'zlanadi: minimal investitsiya xavfi bilan maksimal daromad darajasini olish va ko'proq foydali investitsiyalar uchun mablag'larni zaxiralash. Ushbu portfelning kutilayotgan ulushi kamida 15% bo'lishi mumkin va kelajakda yuqori daromadli korxonalarning yirik bloklarini sotib olish imkoniyati mavjud bo'lsa, sezilarli darajada oshirilishi mumkin.

Investitsion portfelning tuzilishi

Portfel turi	Критерии оценки			
	Iqtisodiy rivojlanishning ustuvor yo'nalishlari	Ishlab chiqarishning yuqori rentabelligi	Tegishli korxonalar aktsiyalariga bo'lgan talab	Barqaror rentabellik
Strategik portfel	+			
Dividendlar portfeli		+		+
Spekulyativ portfel		+	+	
Depozit portfeli				+

Portfelning bunday taqsimlanishi kompaniyaga investitsiyalarni diversifikatsiya qilish va ularning samaradorligini turli mezonlar bo'yicha baholash imkonini beradi.

Sohaviy jihatdan investitsiya faoliyatining ustuvor yo'nalishlari quyidagi yo'nalishlarda jamlanishi mumkin:

- neft va gaz sanoati;
- qishloq xo'jaligi sanoati;
- qurilish materiallariga doimiy ehtiyojni hisobga olgan holda qurilish sanoati (ham aholi, ham yuridik shaxslar va davlat organlari o'rtasida);
- qora va rangli metallurgiya, mavjud tabiiy resurslar va tajriba, ishlab chiqarish infratuzilmasi hisobiga ushbu tarmoqlarni rivojlantirish uzoq muddatli istiqbolda ustuvor yo'nalish bo'ladi;

- kimyo sanoati, yuqori malakali mehnat resurslari, shuningdek, ishlab chiqarish quvvatlari, investitsiyalar bilan mavjudligini hisobga olgan holda, ushbu tarmoqni sezilarli darajada rivojlantirishga erishish mumkin edi;

- yoqilg'i-energetika kompleksi korxonalari;

Aktsiyalar paketlarini boshqarish bo'yicha taktik qarorlar faqat har bir aniq holatda joriy investitsiyalarning iqtisodiy maqsadga muvofiqligiga asoslanadi.

4. Ushbu investitsiya ob'ektlariga investitsiya kiritish bilan bog'liq risklar

- Qimmatli qog'ozlarga investitsiya qilish yuqori darajadagi tavakkalchilik bilan bog'liq va emitent tomonidan investitsiya qilingan summaning to'liq qaytarilishini kafolatlamaydi.
- Investitsion vositaning (aksiya va boshqa qimmatli qog'ozlar) umumiy riski bir nechta mumkin bo'lgan manbalardan kelib chiqadi:
- bozor riski - ko'plab investitsiya vositalariga ta'sir qiladi, lekin ularga bog'liq emas. Qoida tariqasida, bu urush, siyosiy yoki iqtisodiy inqiroz, qonunchilikdagi o'zgarishlar, tabiiy ofatlar va boshqalar kabi fors-major holatlar xarakteriga ega;
- voqea tavakkalchiligi - qimmatli qog'ozlarni chiqaradigan kompaniya bilan katta hajmdagi va ko'pincha to'satdan sodir bo'lgan, uning moliyaviy holatiga va shuning uchun qimmatli qog'ozlar qiymatiga kutilmagan ta'sir ko'rsatadigan narsa sodir bo'lganda yuzaga keladi. Bunday hodisalar bankrotlik, kompaniyaning o'zi yoki uning rahbarlariga qarshi yirik sud jarayonlari, texnogen ofatlar va boshqalarni o'z ichiga oladi;
- iqtisodiy risk - jahon va mamlakatdagi umumiy iqtisodiy vaziyat hamda qimmatli qog'ozlar bozorida vaziyat bilan belgilanadi. Narx riskini - investitsiya ob'ektlari narxlarining noqulay o'zgarishini, valyuta riskini - valyuta kurslarining o'zgarishini, foiz stavkasi riskini - foiz stavkalarining o'zgarishini, inflyatsiya bilan bog'liq inflyatsiya xavfini, likvidlik riskini - inflyatsiya bilan bog'liq qiyinchiliklarni ajratib ko'rsatish kerak. investitsiya ob'ektini ma'lum bir vaqtda sotish yoki sotib olish va boshqalar;
- tadbirkorlik riski - qimmatli qog'ozlar emitenti tomonidan daromad olish va investorlarga foizlar, dividendlar va boshqa to'lovlarni to'lash qobiliyati bilan bog'liq holda yuzaga keladigan noaniqlik bilan bog'liq;
- moliyaviy risk - qimmatli qog'ozlar emitenti tomonidan foydalaniladigan o'z operatsiyalarini moliyalashtirish manbalarining tuzilishi bilan bog'liq (qarz va o'z mablag'lari nisbati).

“FOYKON” OAJning investitsiyalar bilan bog'liq barcha tavakkalchiliklari, investitsiyalarning bozor bahosidagi o'zgarishlardan kelib chiqadigan barcha daromadlar va zararlar to'liq kompaniya aksiyadorlariga tegishli bo'lib, ular tomonidan “FOYKON” OAJ aksiyalarining joriy narxini qo'llash orqali amalga oshiriladi.

Kompaniya investitsiyalarni diversifikatsiya qilishni (bozor tebranishlariga chidamli aksiyalar paketini yaratish uchun kengaytirish) risklarni kamaytirish va umuman aktivlarning ma'lum bir turdagi investitsiyalar qiymatining o'zgarishiga bog'liqligini kamaytirish zarur deb hisoblaydi.

Aksiyadorlar kompaniyaga investitsiya qilish xavfini o'z zimmlariga oladilar, bu bozordagi talab va taklifga bog'liq bo'lgan aktsiyalarning bozor qiymatining o'zgarishidan iborat.

Aktsiyalarning qiymati ham oshishi, ham kamayishi mumkin.